

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Êr banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Spiritul învățământului în școlile noastre confesionale.

II.

„Cea mai înaltă știință consistă întru a-ne cunoște pre noi înșine. Cine se cunoște pre sine, cunoște pre Dd̃eu; êr cine se cunoște pre sine, și cunoște pre Dd̃eu, pașese pre calea de a-și însuși sieși asemănarea Lui.“

Clemente Alexandrinul, Ped.

Este fapt dovedit de ajuns de istoria lumii, că „viitoriul popórelor depinde dela modul, cum și prin cine se face educațiunea tinerimii, educațiunea generațiunilor viitoare.“

Și când biserica creștină a luat asupra-și educațiunea tinerimei, a proces din acea rațiune fundamentală: de a imprima elevului și omului „cea mai înaltă știință: cunoșcerea de sine însuși, ca se pótă se cunoșcă pre Dnm̃ed̃eu, și prin acéstă îndoită cunoscință, se-și pótă însuși un mod de viață, carele se-l apropie de Dumned̃eu, prin imprimarea convingerii, că omul póte avé o viață și dezvoltare normală și succésă numai făcându-se pre sine și tóte puterile sale: un organ în servițiul voinței lui Dumned̃eu.

Spre a poté imprima în elev acéstă convingere, carea faptice este cea mai mare bogățiă și cel mai însemnat capital al omului, — trebuie să începem, și se terminăm tot ceea ce învățăm în școlă cu formarea sêmțului de dependență al omului de Dumned̃eu; êr metoda de procedere pentru formarea și alimentarea acestui simț, precum înțelegem noi lucrul, ar fi, faptul, că omul, și respective viața lui depinde, și este faptice dependentă dela o mulțime de condițiuni. Pruncul adevă

în momentul, când vine la școlă, scie, că d̃ensul, și adevă viața și dezvoltarea lui depinde în prima linie dela îngrijirea și bună voința părinților săi, — pentru că părinții îl provéd cu tóte cele de lipsă. Format fiind acest sîmț de dependență în elev, el trebuie încă în exercițiile intuitive, cu cari se începe învățământul exprimat cât mai adese ori, cu scop, ca să-l alimentăm, și promovăm cât mai mult în inima elevilor.

Êr când vom vedé, că ne-a succés, ca elevii să fia deplin consciii despre sêmțul lor de dependență față de părinți, — pre basa acestui sîmț trebuie să dezvoltăm în cea mai perfectă măsură posibilă în elevi: consciința despre reportul viu, carele există, și trebuie să existe între părinți și copii lor, carele se reasumă în faptul, că: părinții dau pruncilor tóte îngrijirile trebuincioșe, êr pruncii mulțamesc părinților lor pentru aceste îngrijiri prin ascultare neconditionată de învățăturile și sfaturile părinților lor. După ce vom vedé, că elevii și-au însușit în măsură posibilă consciința despre acest report dintre părinți și prunci, trebuie să scrutăm și să imprimăm în mintea și înima elevilor consciința, că ascultarea de părinți are pentru prunci cele mai binefăcătóre consecințe, și anume: să-se lămurască în mintea și înima elevului faptul, că numai pruncul, carele ascultă de părinți, este ferit de rele, și póte să înainteze; și crescând în ascultare de părinți póte să devină odinióră din prunc bun om bun.

Formarea acestei consciințe în elevi, precum înțelegem noi lucrul, trebuie să formeze în școlă un feliu de stadiu și curs de pregătire pentru învățământul religiunii, și în special pentru a imprima în

inima elevilor simțul omului de dependență față de Dumnezeu. Acest simț se poate forma în elev numai procedând dela reportul dintre prunci și părinți, în deplină consonanță cu doctrina evangheliei.

Precum pruncii au în părinții lor pre îngrijitorii văduți — tocmai așa avem noi toți omenii un Părinte nevăduț, carele îngrijesce vecinic de omeni. Acastă îngrijire a lui Dumnezeu față de nămul omenesc se arată cu deosebire în două moduri, și anume: prin creațiunea lumii și prin modul, cum învță Dumnezeu pre om prin descoperirea dumnezească, prin sfânta scriptură, — a-se cunșce pre sine, a cunșce pre Dumnezeu, și a trăi și lucra, ca să-și pștă câștiga bună stare și fericire vremelnică și vecinică. Cu acastă convingere în înima nștră și cu iubire adevărat creștină vom pși, și vom începe istorișrele biblice, procedând la istorisire după înviațiunea, pre carea o dă catechetului sântul Augustin: „istorisescse tște astfelu, ca prin cele istorisite de tine să-se producă în elev credință, prin credință speranță, și prin speranță se-l conducă la iubirea evanghelică.“ (Augustin în cartea despre înștrucțiunea în religiune cap 4.)

Se dice în genere, că învățămăntul religiunii este obiectul cel mai greu de predat cu deosebire în școla elementară. Acastă plânsșre nu este o învențiune a timpului nostru, ea s'a audit, și greutatea învățămăntului religiunii s'a recunoscut faptice încă dela înșinșarea celor dântăi școle creștine. Cu o astfelu de plânsșre, și anume cu o cerere de înviațiuni, s'a adresat unul din cei mai văduți catecheti-ai timpului sșu, diaconul De o g r a ț i a s din Cartagena, cătră sântul Augustin. Din amicitie cătră petente și din iubirea, cu carea detoresce cătră mama comună, cătră sfânta biserică, scrie Augustin la anul 400 cartea amintită mai sus, în carea după ce recunșce greutățile, cu cari are să lupte catechetul la propunerea religiunii, constată, că învățatoriul, carele procede în învățămăntul religiunii cu deplină iubire creștină, poate birui tște greutățile.

„Este fapt, dice Augustin, că elevii ne ascultă cu iubire, dacă observă la noi, cei ce propunem, destulă iubire față de obiectul, pre carele îl propunem, pentru că acastă iubire și bucuriă a nștră față de obiectul, pre carele îl propunem, ne înșpiră, și ne face, ca să vorbim mai ușor și mai plăcut. De aceea nu este de loc greu a sci cu ce să începem a introduce pre elevi în misterele creștinismului, și

în ce estensiune să-le propunem, — precum de altă parte nu este greu a face istorisiri nștre interesante și înțelese, predând totdeuna elevilor un întreg interesant. Totul depinde dela plăcerea, iubirea și bucuria, cu carea procede catechetul în istorisire. Necesitatea acestei dispoșitii (a acestui spirit al învățămăntului) nu are trebuință de ulterioară motivare, pentru că dacă Dumnezeu iubescse pre cel ce face milostenie din iubire, cu atât mai vșrtos iubescse pre cel ce împărtășescse nămului omenesc chrană spirituală. A avé la timp oportun acastă bucurie (în propunerile nștre) o putem numai prin îndurarea Aceluia, carele ne-a poruncit să împlinim aceste lucruri.

„Istorisirea nștră va fi completă, dacă vom începe firul istoriei biblice din început, și-l vom urmări până la starea prezentă a bisericii, alegând faptele, cari desvșltă mai mult interesul ascultătorilor.“ (Aug. op. citat cap 4 și 5)

Iubirea catechetului cătră obiectul, pre carele îl propune, este și formăză spiritul învățămăntului religios.

Tot acest spirit, acastă iubire față de Dumnezeu și față de omeni trebuie să fie spiritul, carele dominează, și stșpănescse pre învățatoriul la propunerea tuturor obiectelor de învățămănt în școlele nștre confesionale.

Prin învățămăntul religiunii lucrăm, ca să facem din om un organ în servițiul voinței lui Dumnezeu, un subiect deplin consciu de scopul, pentru carele trăescse pre pământ, și de mijlșcele, prin cari își poate realiza acest scop; și prin cunșcinștele, ce se predau elevilor prin celelalte obiecte de învățămănt potențăm și ridicăm în om talentele și puterile spirituale, ca să devină un organ ales și dester întru ajungerea scopului, pentru carele trăiesce pre pământ.

Purcedând din acest punct de vedere fundamental este, credem, pre deplin resolută întrebarea și asupra spiritului, carele trebuie să domineze pre învățatoriul și în celelalte obiecte, cari se predau în școlele nștre confesionale, și anume:

1. Prin învățămăntul limbistic deprindem pre elev a posedea cu graiul și cu scrisșrea în mod corect mijlocul, dat noue de Domnul, de a-ne esprima sșmțămintele și cugetările nștre. Prin acest mijloc bine întrebunștat ne apropiăm de Dumnezeu în rugăciune, ne îndulcim nouă și societății, în carea trăim, vieța; pre când rău întrebunștat, de esemplu ca înjuratură, minciună, calumniă, cleвете etc., —

ne înstrăinează de Dumnezeu, și ne amărăsco nouă și deapropelui vieța. Deci învățământul limbistic este numai atunci succes, decât limba și stadiul ei de dezvoltare îl privim de o putere, dată nouă, ca să-ne înălțăm pre noi și deapropéle nostru în simțămintele noastre religioase, și ca să-ne comunicăm unul altuia, precum și generațiunilor viitoare, experiențele și cunoștințele, prin cari să-ne ferim de rău, și să putem face mai cu înlesnire binele; și astfel să-ne putem face vieța mai ușoară, mai plăcută și mai creștină. Să învățăm pre elev a-și însuși simțul de limbă, — formând întrînsul convingerea, că limba și expresiunile frumoase, și ferirea de vorbe urite este mijlocul de a-ne exprima simțămintele noastre religioase, de a-ne apropia și însuși ajutorul lui Dumnezeu, și a-ne face plăcuți și demni în societatea omenescă.

Mai amintim apoi aici și împrejurarea, că precum s'a distins poporul român în trecut prin o neclătită alipire către sfața lui religioasă și biserică: tocmai așa a ținut foarte mult la simțul de limbă. Și omul, pre carele îl cunoscea românul de „grău la vorbă“ și „meșter la vorbă“ se bucura, și se bucură înaintea lui de o deosebită trecere: tocmai așa precum se bucura în Roma vechiă omul cunoscut de: „dicendi peritus“, expresiune întru toate asemenea și identică cu ceea ce numesce românul: „meșter de vorbă.“

2. În aritmetică învăță pruncul a numera și socoti cu valorile și cu bunurile, cari sunt de lipsă omului pentru vieța, dezvoltare și bună stare. De odată cu capacitatea de a socoti, dezvoltăm în elev și simțul și plăcerea de a-și câștiga în măsură cât mai mare aceste bunuri, și a-le folosi pentru promovarea și înaintarea sa către scopul suprem al vieții, precum și pentru promovarea și înlesnirea mersului societății omenesci către perfecțiunea creștină. Propunându-se în școlă aritmetica ca mijloc și ca putere, cu carea omul își înlesnesce mersul său spre perfecțiunea creștină, — dezvoltăm tot de odată în elev și în om plăcerea de a câștiga, a cruța și a întrebuința bine valorile și bunurile câștigate; ér acest scop îl putem ajunge numai dacă învățământul aritmeticii este pre deplin dominat de simțul religios al învățătorului. În univers omul cu religioasă, vede, că mâna creatoare a lui Dumnezeu în mod neîntrerupt adună, înmulțesce valorile și bunurile; de cari omul are trebuință: tocmai așa prin învățământul aritmeticii, dominat de religioasă, tre-

bue să-se deprindă omul a aduna și înmulți și conserva bunurile și valorile, de cari are trebuință și a-le folosi într'un mod nimerit pentru vieța sa și pentru înlesnirea vieții și dezvoltării generațiunilor viitoare.

Pentru a ilustra această împrejurare, amintim aci următorul exemplu, și anume: Au fost odinioară pre pământ multe păduri, de cari așa se vede, că pre atunci nemul omenesc nu avea trebuință. Multe din acele păduri prin erupțiuni și focuri vulcanice au ars. Cărbunii rămași din ele, mâna providenței i-a conservat în pământ; și astăzi după mulți secli, când omul simte deja lipsa de păduri și de lemne, — se coboară în sinul pământului, adună aici cărbuni, și îi întrebuințează pentru scopurile sale.

3. În geografică învăță omul a cunoșce pământul și clima, deosebiții locuitori ai pământului, cu modul lor de vieța și de câștig, cu religioasă și organizațiunea lor socială, cu tendențele și starea, în carea să găsească. Toate aceste cunoștințe devin pentru om numai atunci puteri pentru o succésă și nimerită întrebuințare întru promovarea scopului vieții omenesci, dacă învățământul geograficii este dominat de spiritul religioasă, de aceea înaltă știință, carea se reasumă: „întru a-ne cunoșce pre noi și a cunoșce pre Dumnezeu“ și întru a-ne înspira de profunda ideeă cuprinsă în vecinicile cuvinte: „mare ești Dómnă și minunate sunt lucrurile tale, și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda măririlor tale.“

4. În istorică învățăm a cunoșce tendența și lupta neîntreruptă a omului pentru existență și dezvoltare; dar istorică lumii devine pentru om numai atunci o magistă a vieții, dacă pre lângă acesta învățăm din istoria și modul, în carele Mâna cea Atotputernică a lui Dumnezeu respălătesce binele și pedepesce răul severșit de ómeni și de popóre în deosebitele epoce, prin cari a trecut nemul omenesc în decursul vecurilor.

Din cele șise până aci, așa credem, că urmază de sine, că învățământul religioasă în o școlă este numai atunci succes, dacă prin credința, speranța și iubirea evangelică a învățătorului vom produce în elevi aceea înaltă știință, carea se reasumă întru „a-ne cunoșce pre noi însine și a cunoșce pre Dumnezeu și a-ne face organ în servițiul voinței lui Dumnezeu“; ér prin învățământul celorlalte obiecte se vor desvolta în elev cunoștințele și puterile trebuincioase, și plăcerea de a-se servi de ele pentru a realiza prin traiul său pre pământ scopul suprem al vieții: p e r f e c -

țiunea creștină, și prin această bună starea sa vremelnică și vecinică.

Cu cât școlile noastre confesionale vor putea lucra mai cu succes în această direcțiune și în acest spirit, cu atât ne vom emancipa de greutățile și necazurile vieții de astăzi.

Învățăm în școală din religia Domnului și sfintei noastre biserici: a-ne cunoșce pre noi înșine, a cunoșce pre Dumnezeu și a-ne deprinde a gândi și a viețui ca organe în serviciul voinței lui Dumnezeu; și în același timp ne însușim din celelalte obiecte de învățământ cunoștințele trebuincioase de viață. Și generațiunile crescute în această direcțiune și în acest spirit devin în mod neîndoios capaci a înfrunta ori ce greutate, și biruind ori ce necaz își continuă cu succes mersul progresiv pre toate terețele vieții.

Timpul și cele trei fiice ale sale.

(Scriere populară)

„Să nu scii când te-ai născut, și să nu mori nici odată. Să stăpânesci lumea, dăr să nu te cunoască nimemenea de stăpână. Cel din urmă om din lume să-și rîdă de tine, să se ducă în lume. Să nu te mai vedă nici pe tine, ér bogății și cei puternici să se folosescă de tine, fără să voescă a scii și a-te cunoșce de dămnă și de stăpână! Să fii mamă, dăr să nu aibi nici o bucurie de mamă. Fiicele tale să nu se norocescă, și necăjite pe tine, să nu se mai întelnescă nici una cu alta. Să fii pe pământ icônă, dăr nimenea să nu se uite la tine. Să aibi numai o parte în lume: se trăesci și se nu mai îmbetrânesci nici odată. Să fii și să rămâni ca stânca neclătită. Și când vei vedé, că ómenii încep să te prețuescă, a două și se affi, că ei își rîd cu toții de tine. Dăr tu să aibi răbdare și să aștepti césul, în carele lumea se învețe a te prețui și a te recunoșce pentru totdeauna de dămnă și stăpâna; ér domnia la preste ómeni să fie și să rămână nesfârșită și pentru vecii vecilor.“

Acésta i-a fost data și ursita đeiței Chronida. Și cu acésta ursită a plecat din ceriu pe pământ ca se începă să trăescă, precum i-s'a poruncit. A umblat mult pe pământ, până când se-și affe loc de adăpostire și de pomenire pentru vecii vecilor. Dăr đeița fiind și đină mare între đine, s'a gândit și mult s'a socotit, până când a affat locul cel mai bun din lume, loc, pe care picior de om n'a călcat nici odată, și unde nici bucuria, nici durerea n'a putut să-și affe nici odată statornicie.

La vârș de munte, pre muntele cel mai înalt din lume, și-a clădit în scurtă vreme un palat de sticlă, din care vedea în ori ce parte-și arunca ochii, tot ceea-ce se întempla pe pământ. Multe vedea đeița Chronida pe pământ,

mai multe rele, decât bune. Nu se putea însă bucura de cele bune, precum nu se putea intristă nici de cele rele. Așa-i era ursita se aștepte cu răbdare, până când ómenii se vor învăță să-o prețuescă.

Nu avea bucurie nici în ficele sale. Erau din firea și după ursita lor făcute, să fie de capul lor, să nu asculte de mamă și să nu primescă nici un feliu de învățatură, nici un feliu de povăță, nici un feliu de creștere.

Așa le-a fost data se fie, așa au rămas, și așa sunt până în ziua de astăzi.

Erau gemene, dăr nu semenă nici una cu alta, nici la fire, nici la față, nici la statură.

Bălaie era una și mândră că o flóre. Avea niște ochi vineți, cari streluceau că două stee, o guriță cât o para, un păr că aurul și un suris dulce pre buze. Era totdeauna veselă și zimbitoré, pentrucă n'a cunoscut, și n'a scint, ce este durerea nici odată. Se chiamă Aurora, și ori cine o ar fi vedut macar numai pentru un minut, s'ar fi bucurat, și ar fi uitat pentru multă vreme ce este necazul și durerea.

Mai négră decât nóptea era a doua, cu niște ochi în fundul capului, o față sbârcită, o căutatură posomorită, și în față-i se părea ca și când i-ar tot plouă și i-ar ninge. Să fugi și să nu o mai veđi nici odată pre acésta spaimă a oricărui om pământean, carele ar fi avut nefe-ricirea să-o vedă vr'-odata. Să chiama Séra, și precum séra, când se apropie, aduce intunec, tocmai așa se intunecă locul, pre unde ea mergea; și atât mama, cât și surorile ei să intristau, când o vedeau; și fugeau, și se ascundeau de dănsa, să nu o vedă, și să nu-o audă.

De nu te-ași fi născut, i-đicea mama. De nu te-am fi cunoscut, i-điceau surorile. Séra însă rămânea nepăsătoare, și rece ca ghița, când auđiá astfelu de vorbe; și rea cum eră din fire, le đicea: am să-vé necăjesc, și să vé căsnesc pre voi, precum voiu necăji, și căzní pre toți, pre cari fi-voiu cunoșce.

Mult se deosebeá de cele două surori a treia fetă a Chronidei, Contenția. Era o fetița brunetă cu doi ochi negri ca murele, cu o căutatură plăcută și cu o față rumenă, de gândeai, că este un bujor din cei mai frumoși, ce au crescut vre odată pe pământ. Era gingășă și plăpândă, totdeauna gânditoré, statornică în gândire, cu te-meinicie în vorbă și cu multă greutate și aședemint în toate faptele ei, așa încât omul pământén, carele ar fi avut norocul, să-se cunune cu dănsa, ar fi fost cel mai fericit din lume.

Și se făcea ziua, și se făcea nópte, și vremea înainta mai repede, decât ori când mai înainte.

Și vremea și vârșta vine la toți și la toate mai iute ca vântul și ca gândul. Mai iute, decât ar așteptă și ar gândi cineva, înaintéză vârșta fetelor de mărit. Se fac fete mari, și le vine vremea să-și affe norocul.

Și vremea nu glumesce cu nimenea. Le-a venit și fetelor đeiții Chronida timpul măritatului. Și s'a vestit acésta mai iute de cum merge fulgerul prin lume și prin țără. Om pământean însă n'ar fi cutezat pentru lumea acésta, se ceră pre vr'una dintrênsele în căsătorie.

Dér domnia și puterea adeseori duce pre om la lucruri, cari nu-'s tocmai de séma lui; si deci s'a găsit și pe pământ un pețitoriu pentru Aurora. Fêt Frumos era feciorul cel mai mândru și mai voinic din lume pe vremea aceea, un tinăr, carele se luptase cu smei, si omorise șerpi și bălauri.

Fêt Frumos era feciorul lui Por împărat, care stăpâniá preste dece țări si noue mari. Avea Palat de aur, și casele lui erau împodobite numai în aur și în diamant, și pentrucă fată nu se găsea pre pământ de séma lui Fêt Frumos, -- tată seu Por împărat, a chiămat pre toți sfetnicii împărăției să afle și să gicescă o fată, cocónă, de séma lui Fêt Frumos, fie și numai in frumsetă, decât nu și în avere, în domnie și în stăpânire.

Multă vreme se gândiră, și se sfătuiră înțelepții țării să afle și să găscă mirésă de séma lui Fêt Frumos. După multă gândire și după multă sfătuire începù a vorbi prorocul țării și învățatul lumii, un om, carele scia tóte cărțile și tóte Scripturile, un învățat care și afla și nimerea și gândurile ómenilor, și tóte cele ce au se fie, și se-se întempe. Învățatul luând cuvântul dișe:

„Să trăiesci Înălțate Impérate, și ani mulți se aibi parte de stăpânie și de puterea, pe carea ți-o-a dat Dumneșeu. Ești domnul cel mai mare din lume, și multe bunătăți ai făcut popórelor de sub mărimea împărăției tale. Dér bine tot nu este in lume. Ai avere, și supușii tei încă au cele ce le trebuesc; dér intocmai că Înălțimei tale, le lipsesce la toți bucuria, și fără bucurie te prepădesci și Înălțimea ta și supușii, precum și întréga țéră. De nu vom aduce bucuria din ceriu pe pământ, ca să indulcescă inima Înălțimei tale și inimile cetățenilor, se scii, că nu are să fie bine în lume și în țéră. Eu am cetit însă într'o carte bătrână, că omul, care va fi vrednic se aducă bucuria din ceriu pe pământ, și se va poté cununá cu dânsa, va fi și va rămâne pentru vecii vecilor omul cel mai mare; se va ferici pre sine, și va ferici tótă lumea. Sciu apoi, că în vârful muntelui celui mai mare din împărăția Înălțimei tale trăiesce o dînă cu numele Chronida, să mergem la dânsa să-i cerem de soție pe fata cea mai bună, pre Aurora, pentru ca cu dânsa să aducem bucurie din ceriu pe pământ.

De vom fi norocoși, se scii, că va fi bine, ér de nu, se scii, că lumea și țera rămâne și mai departe fără bucurie și fără statornicie.“

Sfatul prorocului țării plăcù fórte mult împăratului; și deci se hotărî, ca cât mai curând se trimetă solie mare, ca se pețescă pre Aurora, féta dînei Chronida pe séma lui Fêt Frumos.

Trei săptămâni a pregătit împăratul cele mai prețioșe daruri pe séma miresei și a sócrei mici; și când tóte erau gata, a chemat de nou sfetnicii țării, cá împreună cu dânsii să alegă pe ómenii cei mai norocoși din țéră, pe cari să-i trimită la dânsa Chronida, să pețescă pre Aurora, și să-i aducă bucurie la casă. Era grea și acéstă alegere, pentrucă și pre atunci intocmai ca și astăzi puținii erau ómenii norocoși pe pământ. Dér

în sfârșit tot se găsiră patru ómeni in tótă țera, pe cari împăratul și sfetnicii sei il-aflară, că vor fi buni, să mérgă în acéstă mare solie.

A plecat solia, ducând cu sine multe daruri; și după-ce a călătorit multă vreme prin munți și prin văi, prin șesuri și prin pustii, a ajuns la pótele muntelui, pe care se află palatul dânsa Chronida.

Ajunși aci, solii de odată vedură, că se apropiie o furtună. Începù a fulgerá și a trăsni, de gândeai, că stă se-se prăpădescă tótă lumea, ér după ce fulgerele incetară, și după ce ceriul se insenină, vedură, că întréga pădure dela pótele muntelui, este în flacări. Ardea pădurea cu un vuiet inspăimântătoriu, de resunau tóte văile și munții de prin prejur, ér solii împăratului steteau uimiți, și nu scieau, ce să începă și ce se-se facă.

După-ce stătură în acéstă stare câtăva vreme, de odată auđiră un glas, ce veniá dela vârful muntelui, care le dișea următórele:

„Stați ómeni pământeni, și nu vă apropiéți de moșia mea, că tot pământénul, care ar cutezá a-și pune piciorul pe muntele, care este al meu și menit numai pentru mine, îndată ce ar cutezá a o face acéstă, cu mórte va muri. Spuneți-mi de acolo, de unde sunteți, pentru-ce ați venit și ce căutați aici?“

„Noi, răspunsără solii, suntem trimiși aici de Por împărat, care împărătesce preste dece țeri și noue mări, ca să-ți spunem din partea dânsului sănătate, și să-ți aducem veste bună. Impăratul nostru are un fecior mai voinic și mai frumos, mai înțelept și mai bogat, de cum a fost și va mai fi vr'un june pe pământ. Chiar pentrucă este astfelu, feciorul împăratului nu-și află mirésă de séma lui pe pământ, și deci împăratul ne-a trimes aici, să-ți cerem pe séma fiului său pe ficia ta, pe Aurora de soție.“

„Spuneți împăratului vostru, respunse dânsa Chronida, că m'am bucurat în sufletul meu vedând, că dânsul și-a adus aminte de mine chiar în césul, când voiesce să-și norocescă pe fiul său. Bine este, ca atât dânsul, cât și toți ómenii din lume se gândescă, și să prețuescă cât mai mult domnia și stăpânia mea. Dar cu privire la solia voastră spuneți împăratului, că a greșit casa când v'a trimes aici. Aurora ficia mea, este bucuria, venită din ceriu pe pământ; si bucuria nu s'a născut în ceriu, pentru ca omul pământén se-se cunune cu dânsa. Partea omului pământean este durerea și necazul, de cari dânsul póte scapá, numai după-ce se va deprinde a-me prețuți pe mine după vrednicia și prețul, ce-l am pentru lume. Spuneți mai departe împăratului vostru, că eu mai am o ficia cu numele Séra, carea este însăși durerea, și isvorul durerii și se potrivește cu firea și starea ómenilor. Pre acéstă bucuroș o dau de soție lui Fêt Frumos; și decât dânsul mă prețuesce pre mine ca mamă a bucuriei, ca și a durerii — cununându-se cu Séra, acéstă se va prepădi de necaz, că a fost biruită, și atunci bucuroș i-voiu dá de soție pe a treia ficia a mea, pre Contenția, carea ori ude să va arétă pe pământ, va face pe toți să fie mulțamiți și indestuliți cu starea și cu sórtea lor. Spuneți apoi aceste

cuvinte nu numai împăratului, dér și tuturor ómenilor din lume !“

Cu aceste cuvinte glasul deitei a încetat, ér solii necăjiți și âmăriți in sufletul lor, plecară cătră casă, gândind in gândulu lor, că mai bine ar fi fost, ca nici se nu se fi născut, decât se nu pótă face acéstă insemnată slujbă împăratului.

Ajungând solii acasă spuseră împăratului, cum au fost primiți precum și cele ce le auđiră. Supărare și grižă mare cuprinse atât pe împăratul, cât și pre toți sftnicii lui, când auđiră răspunsul deitei. „Eu împăratul cel mai mare, se fiu astfeliu desprețuit și bățjocurit chiar in momentul, când vreau să-mi norocesc pe fiul meu. Nu se póte una că asta. Voiu adună oștirea tótă, și voiu face resboiu deitei, o voiu omori și pe ea și pe celelalte doue fete ale ei, voiu răpi pe Aurora, și o voiu silii să-se cunune cu fiul meu ; și đicând acestea, dete poruncă aspră, că să-se chieame sub arme tot poporul, cu mic cu mare.

Sftnicii țerii, cari erau de față să măhniră și ei, și nu scieau, ce se đică alta, decât : resboiu până la cea din urmă picătură de sânge, să péră și in cenușă să-se prefacă muntele și deita, și pe Aurora să o facem împărătésa noastră.

* * *

Pe când se petreceau acestea in palatul împăratului, pe atunci in palatul deitei Chronida nu se vedea nici cea mai mică schimbare. Totul se găsea in starea de mai înainte. Numai cele trei surori, cari auđiséră glasul Chronidei, când vorbise cu solii împăratului, si cari nu auđiséră nici odată pe mama lor vorbind cu om străin, nu sciau, ce se insemneze acésta.

Nici una din ele nu cuteză însă se-o intrebe, nici cine a vorbit, nici ce înțeles au avut cuvintele, ce le-a đis. Dér Aurora fiind cu mai puțină răbdare, la câteva đile intrebă pe mamă sa de cele întemplate. Intrebarea Aurorei supără fórte mult pe Chronida. „Ce me intrebii, i-raspunse mamă sa cu tonul ei rece îndătinat, lucruri, cari nu te privesc, pe cari tu nu le poți nici înțelegere, nici prețui. Tu nu ești născută, ca se simți vre odată plăcere și bucurie. Ursita ta este, că alții se aibă bucurie de tine, dar numai atunci, când prin munca și ținuta lor se vor face vrednici de tine.“

Aurora, după ce auđi răspunsul mamei sale, scia acum tocmai așa de puțin că și mai nainte despre cele întemplate. Cunoscând însă firea mamei sale, nu o mai întrebă nimic, și fară să-și schimbe fața, se supuse sorții, asteptând se vedă cele ce au se urmeze ; ér surorile ei auđind despre răspunsul, ce l'a primit dela mamă sa Aurora, se liniștiră și dênsele, și nu o mai intrăbară nimic.

Aurora se părea, că să face din đii in đii mai frumoasă. Și era așa de frumoasă, încât odată uitându-se sórele mai de aprópe si mai bine la dênsa, s'a hotărît se-o pețescă.

Intr'o đii frumoasă de véră, vedându-o sórele, când

trecu cu rađele sale preste palatul de sticlă al Chronidei, se opri in loc, și voi să vorbescă cu Chronida, să-i céră pre Aurora de soție. Deita, carea nu-și părăsea nici odată palatul, vedu, că sórele stă loc, că nu-și merge mersul, așa încât multă lume va avé se suferé din pricina acésta. Și ca să se nu se întemple vre o nenorocire pe pământ, eșind la feréstră đise sórelui următoarele :

„Ce este sóre, ce stai in loc, nu scii că ție nu-ți este data să te opresci la un loc vre odată ; ci a ta slujbă este să pleci diminéța, ér séra se te intorci éráși la locul, de unde ai plecat, și mersul acesta al teu se-l faci in tótă đina fără intrerumpere până la sfârșitul vécului. Plécă deci, și-ți implinesce slujba ție incredințată, ca nu cumva se fi mustrat și pedepsit de Făcétoriul têu!“

„Să-mé ierți, Deitá, raspunse sórele. Sciu, că ești stépână, și ai putere se priveghiezi și preste mine, precum pripeghiezi preste tot ce are vieță in lume. Dér am cătră tine o rugare, pe carea aștept să mi-o implinesci cu atât mai vértos, că precum bine scii, totdeuna te-am slujit cu dreptate și cu credință. Am stat pe loc, ca se vorbesc cu tine, și să-ți cer pe Aurora de soție. Ți mărturisesc, că cunoscându-ți firea, n'ași fi îndrăsnit nici odată a veni la tine cu o astfeliu de rugare. Am auđit însă ce ai vorbit đilele trecute cu solii lui Por imperat. Și am cređut, că decă una din ficele tale se póte noroci măritându-se după un om pământén, cu atât mai vértos se va noroci fiica ta Aurora măritându-se după mine, carele sum ném din némul teu, și carele fiind din aceeași viță, poți să-ți ținii cinste, ca se fiu ginerele teu.“

„Te inșeli sóre, decă astfeliu gândesci, raspunse deita. Ție alta ție-este data și ursita ; ér decă tocmai voiesci se te asemeni cu ómenii pământeni, fie, și ție-ți dau pre Séra de soție. Aurora însă nu este de tine, pentru că precum tu ai chieamarea, ca se încălđesci, și se luminezi tot ce este pe pământ ; tocmai așa are Aurora chieamarea, ca ea se indulcescă pre toți aceia, cărora tu le ajuți, și-i faci se pótă se vieze. Maritându se Aurora după tine, ea te va insoți neapérat in tot locul, și astfeliu de odată cu lumina și caldură veți duce ómenilor și bucuria. Și, precum tu de bună sémă vei fi sciind, n'a voit Domnul, ca ómenii se ajungă la bucurie de-a gata ; ci ei trebuie se și-o căștigue inșiși. Decă însă-ți-dă mâna, și tocmai vrei se faci și mai mult bine, decât ce faci acum, neamului omenesc, atunci iea pe Séra de soție, ca purtându-o cu tine in tot locul să-și pérđă din putere, și necazul si durerea portată de tine se nu mai aibă puterea și tária, pe carea o are astăđi asupra neamului omenesc.

A vorbit țeia, ér sórele ceréndu-și iertare s'a depártat de palat, fágăduindu-i, că nici odată nu va mai cuteza a gândii la lucruri, cari nu-s de séma lui.

* * *

Abia trecură după acésta câteva đile, și un nou pețitoriu se ivesce la palatul Chronidei.

Acest pețitoriu era luciferul de demință. El i-și pusese de mult ochii pe a treia fată a Chronidei, pe Conțenția. Gândea adecă în sine: doi pețitori a avut până acum Aurora. Nici unuia dintre dênșii nu i-o a dat mumă sa sub cuvânt că nu se potrivește cu dênșii. Eu o voiu nimeri dóră mai bine, deórece precum eu, când me ivesc pre pământ, încep a imprăscia intunerecul, și începe a-se arătă mai multă lumină: tocmai așa este și Conțenția, nu este însăși bucuria, dér innécă și alungă dela sine orice durere, și este deplin mulțămită. Deci se-mi cere și eu norocul; și trecând intro dimință pe lângă palatul Chronidei i-đise:

„Să-mé ierți stépână, décă îndrăsnesc a-me apropiá și eu astăđi de casa ta. Mé cunosci, de când m'am născut, și scii cât am fost de credincios slujbei și chiemării mele. Dér urîndu-mi-sé a fi tot singur, am venit să-mi cerc norocul, și se-ți cer pre Conțenția de soție.“

(Va urma.)

D I V E R S E.

* *Comitetul congresual* al bisericei ortodoxe sêrbesci s'a într'unit Marți, în 16/28 Februarie c. sub președința I. P. S. S. patriarhului Georgiu Brancovici. Acest comitet constă din 11 membri cari fac lucrările pregătitoare pentru Congresul, ce nu peste mult se va rêntr'uni la Carlovêț. În comitet sunt următorii d-ni: Ilarion Ruvaraț, Evtimie Vucadinovici, Manoilo Grbici, Dane Stancovici, Dr. Nica Macsimovici, Stevan V. Popovici, Iovan baron Jivcovici, Dr. Bogdan Medacovici, Eugen Dumcea, Iosif Iaghici și Dr. Ilie Vucetici. — După cum scrie „Branik“, în ședința primă a comitetului s'a pus la dezbateré cestiunea despre alegerea deputaților din cler, cestiune care a spart și în rëndul trecut buna înțelegere din Comitet și a contribuit mult și la motivele pentru cari I. P. S. S. patriarhul s'a simțit necesitat a disolva congresul de astă tómnă pe un timp nehotărît. Cu privire la acéstă cestiune, în ședința primă nu s'a ajuns la nici un rezultat.

† *Necrolog.* Anunțăm cu durere, că vrednicul bărbat Ioan Popescu, fost notariu comunal în Nădab, după un morb greu și după lungi suferințe, împărțșit fiind cu sfințele taine, a trecut la cele eterne Joi în 18 Februarie a. c. în anul 56 al vieții și 22 al fericitei sale căsătorii — lasând în cel mai profund doliu neconsolabila sa soție, Emilia Popescu născută Mladin, ficele: Emilia, măritată Dr. Trailescu, și Livia, pre fii sêi: Adrian, Nicolau și Corneliu, pre ginerele sêu: Dr. Ioan Trailescu, pre fratele sêu Porfiriu Popescu, și numéroșii sêi consângeni și amici.

Rêposatul a fost un om de frunte în societatea nóstră atât ca soț și părinte, cât și ca notariu comunal, ca român și ca cetățén.

Rêmășșitele pământesci ale defunctului s'au depus

ieri cu solemnitatea îndatinată spre odichnă eternă în cimiteriul din Nădab.

Esprimându-ne condolența față de neconsolabila sa familie, — rogăm pre Dumneșeu să-o consoleze, ér sufletul rêposatului se-l așeze în locașurile dreptilor.

* *O descoperire stientifică.* Aflăm cu plăcere, că directorul institutului bacteriologic din Bucuresci, d-l Dr. Victor Babeș, studiând episotia (bola de vite) a descoperit, că acéstă bôlă provine din un microb rotund, care trăesce în globulele roșii de sânge. Tot asemenea a descoperit, că bôla oilor numită „cârceag“ încă provine din un asemenea microb. După cercetările d-lui Dr. V. Babeș e probabil, că aceste parasite se desvóltă în mlăștini și că fiind descoperită cauza bôlelor numite, sperăm, că savantului descoperitor îi va succede se afle și modul în care să se pótă cura. Felicităm pe d-l Dr. Victor Babeș pentru acéstă nóuă descoperire!

* *Dare de sémă și mulțumită publică.*

Cu ocașiunea concertului arangiat în 24 Ianuarie v. (5 Februarie n.) de corul vocal din Ecica-română, au încurs 172 fl. 22 cr. din cari subtragându-se spesele de 91 fl. 25 cr., — resultă un venit curat de 80 fl. 97 cr. v. a. — Oferte benevole am primit dela d-l Lazar Roșculeț notariu în Satul-nou 2 fl. și dela d-l Carol Abfall ppresbiter catolic 1 fl. ér suprasolvîri la cassă dela d-nii: N. Raichici locotenent 4 fl. 50 cr., Ioan Iosif Se-coșianu 2 fl. 50 cr., Teodor Mioc 2 fl. 50 cr., Sima Cina 2 fl., Ioan Mioc notariu 1 fl., Stefan Petrovici 1 fl., părintele V. Domșa dela Toracul-mic 50 cr., véd. Sofia Popoviciu preotésă 50 cr., învățatorul Șidek 50 cr., Ion Ghilăzanu primariu 50 cr., părintele Nicolae din loc 50 cr., Petru Mioc casariu comunal 50 cr., N. Bena 50 cr., învățatoriul Bontilă dela Iancahid 50 cr., Ittinger N. 30 cr. și dela Iosif Hermann 10 cr.

Petrecerea românescă ce a urmat după concertul bine reușit, a decurs în veselie și în animație ne'ntreruptă până dimință la șese óre, când numérosul public participant, care se evalua la vr'o 500 înși, s'a dus acasă deplin mulțumit, — după cum ni s'au exprimat din tóte părțile.

Subscrișii astfel ne împliním o datorință dintre cele mai plăcute, când aducem și pe acéstă cale, în numele corului, cea mai profundă a nóstră mulțumită domnilor contribuenți mai sus înșirați și tuturor participanților, cari ne-au onorat concertul și petrecerea nóstră cu prezența lor. De asemenea exprimăm mulțumită părintelui Nicolae Magda, care ne-a dat și de astă dată spriginul d-sale binevoitor, precum și d-lui învățatoriu Valeriu Ghilăzanu, care ne-a condus și ne-a instruit în cântările corale cu un zél neobosit și demn de chemarea sa învățatorésă. — Ecica-română, 28 Februarie n. 1893. Iuliu Brênda cassariu, Georgiu Agotescu controlor, ambii coriști.

* *Limba „volapük, — mórtă.* Din Paris se scrie, că limba așa numită „volapük,“ a dispărut. Inainte cu vr'o câțiva ani acéstă limbă „universală“ născocită a

avut nu numai în Paris, ci pretutindenea în Europa mulți aderenți cari în hiperzelul lor proselitice erau de firmă convingere, că pe la începutul vécului ce vine, toți își vor uita limba maternă și nu vor vorbi decât numai volapük-kesce, — limbă mândră și frumoasă. Dér amar se înșelără în speranțele lor. Pe la noi de mult deja a amuțit glasul volapük al acestei limbi artificioase, și acum se scrie din Paris, că societatea pentru respândirea acestei limbi, s'a desființat și ea în zilele acestea. Kerkhoffer, cel mai zelos aderent al ei, fù numit la un gimnasiu din provincă profesor de limba germană, și astfel toate legăturile ce mai existau între membrii ei, au încetat. Mai de una zile au ținut puținii membrii ai numitei societăți o ședință — probabil ultima — în care s'au decis a constata mórtea limbei „universale“ volapük, pe cale oficială.

Dintre opurile apărute în tipografia diecesană rom. greco-orientală din ARAD,

se pot procura următoarele :

Legea despre „pensionarea învățătorilor“ tradusă și esplicată de *Blasiu Codrean*, învățătoriu. Prețul 1 fl. 05 cr.

Istoria pedagogiei de *Dr. Petru Pipoș*, prof. Prețul 2 fl.

Conferințe publice, editura Asociațiunii naționale Aradane. 1892. Prețul 80 cr.

Lecțiuni din Gramatica limbei române, pentru școle populare, de *Ioan Ilica*, învățător. Prețul 25 cr.

Colinți și Căntece populare culese de *T. Daul*, inv. Preț. 25 cr.

Metodica școlii populare de *Dr. Petru Pipoș*, profesor. — II. Partea spețială. — Prețul 1 fl.

Didactica pentru elevii institutelor pedagogice, de *Dr. Petru Pipoș*, profesor. — Edițiunea a doua — Prețul 70 cr.

Curs practic despre cultivarea pomilor și a frăgarilor, lucrat după a lui *Paul Göneci*, pentru învățători și privați de *Ioan Pop Reteganul*, învățător. — Prețul 30 cr.

Eticheta — studiu social, de *Iosif Ioan Ardeleanu*, paroch rom. gr. or. — Prețul 60 cr. v. a.

Cuvântări bisericesti și funebrale de *Iosif Ioan Ardeleanu*, paroch român gr.-or. — Prețul 1 fl. v. a.

Fabulele lui D. Cichindeal, de *Ioan Russu*, fost paroch al Aradului. Prețul 1 fl.

Compendiu de Geografiă Universală, pentru școlele medie și preparandiale de *Teodor Ceonțea*, profesor (edițiunea a II-a. cu figuri originali intercalate în teest). Prețul 1 fl. 50 cr.

Aritmetica generală și spețială. Manual didactic elaborat în usul preparandiilor (școlilor comerciale și medie, cum și a tuturor privaților) de *Teodor Ceonțea*, prof. Prețul 1 fl. 50 cr.

Detorințe și drepturi, de *Dr. Giorgiu Popa*, Prețul 40 cr.

Florile Inimei, „Poesii“ de *Isaia B. Bosco*. Edițiunea tipografiei române a diecesei Aradului. Prețul 80 cr.

Istoria Naturală, pentru școlele elementare de *Dr. Paul Vasiciu*. Prețul 45 cr.

Compendiu de Pedagogie, de *Dr. Lazar Petroviciu*. Prețul 1 fl. 50 cr.

Despre legume, plântarea și creșterea lor de *Nicolau Avram*, învățător în Totvaradia. Prețul 60 cr.

Istoria biblică, adeca testamentul vechiu și nou. Pentru școle populare. Edițiunea III. de *Dr. G. Popa*. Prețul 10 cr.

Scrieri pentru popor, compuse de *Iuliu Grofșorean*, învățător. Prețul 20 cr.

De la 10 exemplare deodată comandate și solvite se dă unul (1) rabat, din ori care op, și expedate franco prin postă. — Iar câte 1 exemplar singuratic comandat, rogăm a se adauge încă 5 cr. pentru expediție (franco.)

Concurs.

Pentru deplinirea parohiei vacante de clasa a treia din **Zimbru** cu filiile **Dulcele** și **Brusturești** se escrie concurs cu terminul de alegere pe **30 de zile dela prima publicare**.

Emolumentele anuale sunt: Dela 176 numeri de case câte una măsură de cucuruz sfărmat, 4 jugere de pământ, stolele îndătinate, cartir liber și grădină, — care toate computate la oaltă fac 425 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avisați, recursesle provădute cu toate documentele prescise, în „statutul organic“, adresate comitetului parochial până la 20 Martie a. c. st. v. a le trimite protopresviterului tractual *Ioan Groza* în Halmagiu.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **IOAN GROZA**, m. p. protopresviter.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii învățătoresci dela școla a 2-a gr. or. română din comuna **Șicula**, devenită vacantă prin pensionarea veteranului învățătoriu *Ioan Balint*, — inspectoratul Boroșineului diecesa Arad — se escrie concurs cu terminul de alegere pe ziua de **7 Martie st. v.**

Emolumentele acestei stațiuni sunt: 1) Salariu în bani gata 300 fl. 2) 10 fl. pentru conferință, 3) 40 fl. pentru cartir. 4) 1 juger de pământ 5) 8 stângeni de lemne din care are a-se încălăi și școla.

Doritorii de a recurge sunt poștiți în terminul sus indicat a-și trimite petițiunile la adresa **Pré On**. Domn protopresbiter *Ioan Cornea* în Boroșjenó, cotul Arad instruite pe lângă prescisele legii, având a se presenta la sf. Biserică spre a-și areta desteritatea în cântările bisericesti.

Din ședința comitetului parochial gr. or. ținută în **Șicula** la 1 Februarie 1893.

Florian Monța, m. p.
preș. com. par.

Georgiu Crucean, m. p.
not. com. par.

Cu scirea mea: **IOAN CORNEA**, m. p. inspec. școl.

—□—